Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

13. veljače 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnoj usluzi) – Elektroničke komunikacijske mreže i usluge – Univerzalna usluga i prava korisnika – Zaštita potrošača – Ugovori sklopljeni između potrošača i društva koje pruža elektroničke komunikacijske usluge – Olakšavanje promjene pružatelja usluga – Članak 30. stavak 5. – Prvotno obvezujuće razdoblje – Pojam“

U predmetu C-612/23,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Oberlandesgericht Düsseldorf (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka), odlukom od 21. rujna 2023., koju je Sud zaprimio 6. listopada 2023., u postupku

Verbraucherzentrale Berlin eV

protiv

Vodafone GmbH,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: M. L. Arastey Sahún, predsjednica vijeća, D. Gratsias (izvjestitelj), E. Regan, J. Passer i B. Smulders, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za udrugu Verbraucherzentrale Berlin eV, S. Fitzner, Rechtsanwältin,

– za društvo Vodafone GmbH, C. Rohnke, Rechtsanwalt,

– za Europsku komisiju, O. Gariazzo, L. Malferrari i G. Meessen, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

* Jezik postupka: njemački

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 30. stavka 5. Direktive 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) (SL 2002., L 108, str. 51.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 3.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. (SL 2009., L 337, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 224. i ispravci SL 2017., L 162, str. 56. i SL 2018., L 74, str. 11.) (u daljnjem tekstu: Direktiva o univerzalnoj usluzi).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Verbraucherzentrale Berlin eV, udruge za zaštitu potrošača (u daljnjem tekstu: udruga za zaštitu potrošača), i društva Vodafone GmbH, pružatelja telekomunikacijskih usluga, uključujući i u području mobilne telefonije, u vezi s poslovnom praksom koju je taj pružatelj usluga uspostavio u odnosu na potrošače.

Pravnik okvir

Pravo Unije

Direktiva o univerzalnoj usluzi

3 U uvodnim izjavama 2., 30. i 49. Direktive o univerzalnoj usluzi navodilo se:

„(2) Prema članku 153. [UEZ-a], [Europska] [z]ajednica treba doprinijeti zaštiti potrošača.

[…]

(30) Ugovori su važno oruđe za korisnike i potrošače, kojima se osigurava minimalna razina transparentnosti podataka i pravna sigurnost. […] Osim odredaba ove Direktive, na transakcije s potrošačima u oblasti elektroničkih mreža i usluga primjenjuju se i odredbe iz postojećega zakonodavstva Zajednice o zaštiti potrošača koje se odnose na ugovore […]. Konkretno, potrošači moraju uživati minimalnu razinu pravne sigurnosti u vezi s ugovornim obvezama koje imaju sa svojim izravnim davateljem telefonskih usluga, na taj način da su načela iz ugovora, uvjeti, kakvoća usluge, uvjeti raskida ugovora i usluge, mjere naknade kao i rješavanje sporova, jasno naznačeni u ugovorima. […]

[…]

(49) Ova Direktiva treba osigurati elemente zaštite potrošača, uključujući jasne uvjete iz ugovora te način rješavanja sporova, kao i transparentnost tarifa za potrošače. […]“

4 Članak 20. te direktive, naslovljen „Ugovori“, u stavku 1. određivao je:

„Države članice osiguravaju da, kod sklapanja pretplatničkog ugovora za usluge koje omogućavaju vezu na javnu komunikacijsku mrežu i/ili javno dostupne usluge elektroničkih komunikacija,

potrošači i drugi krajnji korisnici koji tako zatraže, imaju pravo na sklapanje ugovora s jednim ili više poduzeća koja nude navedeno povezivanje i/ili usluge. […]“

5 Članak 30. navedene direktive, naslovljen „Prenosivost broja“, u stavku 5. određivao je:

„Države članice osiguravaju da ugovori koji se sklapaju između potrošača i poduzeća koja pružaju usluge elektroničkih komunikacija ne uvjetuju prvotno obvezujuće razdoblje dulje od 24 mjeseca. Države članice također osiguravaju da poduzeća korisnicima nude mogućnost pretplate putem ugovora maksimalnog trajanja od 12 mjeseci.“

Direktiva 2009/136

6 U skladu s uvodnom izjavom 47. Direktive 2009/136:

„Kako bi se u potpunosti iskoristila konkurentna okolina, korisnici bi trebali imati mogućnost donositi o[ba]viještene odluke i promijeniti operatore kada je to u njihovom interesu. Neophodno je osigurati da tako mogu postupiti bez da budu na bilo koji način spriječeni pravnim, tehničkim ili praktičnim preprekama, uključujući ugovorne uvjete, postupke, naplate itd. Navedeno ne [sprečava] nametanje razumnih minimalnih ugovornih razdoblja u korisničkim ugovorima. Prenosivost broja ključni je element odabira kojeg čine korisnici, kao i učinkovitog tržišnog natjecanja na konkurentnim tržištima elektroničkih komunikacija, te bi se trebal[a] primijeniti [u najkraćem roku], tako da se broj funkcionalno aktivira unutar jednog radnog dana i korisnik ne gubi pristup uslugama na dulje vrijeme od jednog radnog dana. [Nacionalna] nadležna tijela mogu propisati cjelovite postupke prijenosa brojeva, uzimajući u obzir nacionalne odredbe o ugovorima i tehnološkom napretku. Iskustva u određenim državama članicama pokazala su da postoji rizik prelaska korisnika na drugog operatora, bez prethodnog davanja njihovog pristanka. Dok je to s jedne strane pitanje koje je prije svega potrebno uputiti tijelima koja su nadležna za provedbu zakona, države članice također bi trebale moći uvesti minimalne proporcionalne mjere s obzirom na postupak prelaska, uključujući i odgovarajuće sankcije, koje su potrebne za umanjivanje takvih rizika, te kako bi se osigurala zaštita korisnika tijekom postupka prelaska bez stvaranja istog postupka manje atraktivnim za te iste korisnike.“

Direktiva (EU) 2018/1972

7 Direktiva o univerzalnoj usluzi stavljena je izvan snage Direktivom (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (SL 2018., L 321, str. 36. i ispravak SL 2019., L 334, str. 164.). Prema korelacijskoj tablici iz Priloga XIII. potonjoj direktivi, članak 30. stavak 5. Direktive o univerzalnoj usluzi odgovara članku 105. stavku 1. Direktive 2018/1972. Taj članak 105., naslovljen „Trajanje i raskid ugovora“, formuliran je kako slijedi:

„1. Države članice osiguravaju da se uvjetima i postupcima za raskid ugovora ne odvraća od promjene pružatelja usluga te da se ugovorima sklopljenima između potrošača i pružatelja javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga, koje nisu brojevno neovisne interpersonalne komunikacijske usluge niti su usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga komunikacije između strojeva, ne uvjetuje obvezujuće razdoblje dulje od 24 mjeseca. Države članice mogu donijeti ili zadržati odredbe kojima se uvjetuju kraća maksimalna ugovorna obvezujuća razdoblja.

[…]

3. Ako se ugovorom ili nacionalnim pravom predviđa automatsko produljenje ugovora s fiksnim trajanjem za elektroničke komunikacijske usluge, koje nisu brojevno neovisne interpersonalne komunikacijske usluge niti su usluge prijenosa koje se upotrebljavaju za pružanje usluga između strojeva, države članice osiguravaju da nakon takvog produljenja krajnji korisnici imaju pravo na raskid ugovora u bilo kojem trenutku uz maksimalni otkazni rok od mjesec dana koji su utvrdile države članice, i bez bilo kakvih troškova, uz iznimku pristojbi za primanje usluge tijekom otkaznog roka. Prije automatskog produljenja ugovora pružatelji na razumljiv način i pravodobno te na trajnom nosaču podataka obavješćuju krajnje korisnike o prestanku ugovorne obveze i o načinima raskida ugovora. Uz navedeno, pružatelji istodobno krajnje korisnike savjetuju o najboljim tarifama u vezi sa svojim uslugama. Pružatelji krajnjim korisnicima pružaju informacije o najboljim tarifama najmanje jednom godišnje.

[…]“

8 U skladu s člankom 124. odnosno člankom 125. te direktive, rok za njezino prenošenje u pravne sustave država članica isticao je 21. prosinca 2020., a Direktiva o univerzalnoj usluzi stavljena je izvan snage počevši od tog istog dana.

Njemačko pravo

9 U skladu s člankom 43.b Telekommunikationsgesetza (Zakon o telekomunikacijama) od 22. lipnja 2004. (BGBI. 2004. I., str. 1190.), u verziji koja se primjenjuje u sporu iz glavnog postupka (u daljnjem tekstu: TKG):

„Prvotno obvezujuće razdoblje ugovora sklopljenog između potrošača i pružatelja javno dostupnih komunikacijskih usluga ne smije prelaziti 24 mjeseca. […]“

10 U članku 307. Bürgerliches Gesetzbucha (Građanski zakonik, u daljnjem tekstu: BGB) određuje se:

„(1) Odredbe sadržane u općim uvjetima prodaje neće se primijeniti ako neopravdano i suprotno načelu savjesnosti i poštenja stavljaju u nepovoljniji položaj suugovaratelja osobe koja ih koristi. Neopravdano stavljanje u nepovoljniji položaj također može biti posljedica činjenice da predmetna odredba nije jasna i razumljiva.

(2) U slučaju dvojbe treba smatrati da neopravdano stavljanje u nepovoljniji položaj postoji ako odredba

1. nije u skladu s temeljnim zasadama zakonskog propisa od kojeg odstupa ili

2. ograničavaju osnovna prava ili obveze koji proizlaze iz prirode ugovora, tako da je ugroženo ostvarivanje cilja ugovora.

(3) Stavci 1. i 2. te članci 308. i 309. ne primjenjuju se na odredbe općih uvjeta prodaje kojima se odstupa od zakonskih odredbi ili se one dopunjuju. Druge odredbe mogu se izostaviti iz primjene na temelju prve rečenice u vezi s drugom rečenicom stavka 1.“

11 U skladu s člankom 309. BGB-a:

„Čak i ako je dopušteno odstupiti od zakonskih odredbi, [sljedeće] odredbe sadržane u općim uvjetima ne proizvode učinak[:]

[…]

9. u slučaju ugovornog odnosa čiji je predmet redovna isporuka robe ili redovno pružanje usluga ili obavljanje radova od strane korisnika,
   a) trajanje ugovora koji drugu ugovornu stranu obvezuje više od dvije godine,
   b) prešutno produljenje ugovornog odnosa koji obvezuje drugu ugovornu stranu, osim ako ugovorni odnos nije produljen na neodređeno vrijeme i ako drugoj ugovornoj strani nije priznato pravo na raskid produljenog ugovora u bilo kojem trenutku uz otkazni rok od maksimalno mjesec dana,

[…]“

Glavni postupak i prethodno pitanje

12 Udruga za zaštitu potrošača podnijela je Landgerichtu Düsseldorf (Zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka) tužbu za prestanak povrede protiv društva Vodafone, tvrdeći da je to društvo navodno povrijedilo nacionalni propis kojim se uređuje zaštita potrošača, a na štetu postojećih korisnika kao što su korisnici br. 1 i 2 spomenuti u zahtjevu za prethodnu odluku.

13 Potonji su korisnici s društvom Vodafone pojedinačno sklopili prvi ugovor s fiksnim trajanjem obveze. Tijekom 2018. godine, prije nego što su im ugovori istekli, svaki od tih dvaju korisnika htio je promijeniti pretplatnički paket kako bi uz višu mjesečnu tarifu ostvario pravo na kupnju novog mobilnog telefona po sniženoj cijeni.

14 S tim ciljem korisnik br. 1 potpisao je dodatak uz prvi ugovor u kojem se navodilo da se radi o „novom ugovoru“ sklopljenom „prije isteka ugovorne obveze“ i da novo trajanje obveze od 24 mjeseca počinje teći prvog sljedećeg dana nakon isteka obvezujućeg razdoblja iz prvog ugovora. Taj je korisnik odmah primio dogovoreni mobilni telefon, a društvo Vodafone odmah je primijenilo novu tarifu predviđenu tim dodatkom.

15 S druge strane, korisnik br. 2 potpisao je dokument naslovljen „Produljenje ugovora“ u kojem je bilo utvrđeno trajanje obveze od 26 mjeseci. U tom smislu, društvo Vodafone objasnilo je tom korisniku da će preostalom trajanju prvog ugovora koji je potpisao i koji još nije bio istekao biti pridodano minimalno ugovorno razdoblje od 24 mjeseca.

16 U prilog osnovanosti tužbe za prestanak povrede udruga za zaštitu potrošača tvrdila je da su zbog poslovne prakse opisane u točkama 14. i 15. ove presude korisnici bili vezani ugovorom u razdoblju duljem od 24 mjeseca, što je suprotno članku 43.b prvoj rečenici TKG-a te u svakom slučaju članku 309. točki 9. podtočki (a) BGB-a. Društvo Vodafone odgovorilo je da se ta poslovna praksa odnosi samo na sporazumna produljenja ugovora i da se te odredbe na nju ne primjenjuju.

17 Landgericht Düsseldorf (Zemaljski sud u Düsseldorfu) djelomično je prihvatio tu tužbu ocjenjujući da – iako sporna poslovna praksa nije bila u suprotnosti s gore spomenutim odredbama, s obzirom na to da su se te odredbe odnosile samo na trajanje prvih ugovora, a ne na trajanje naknadnih ugovora poput onih sklopljenih potpisivanjem dodatka i dokumenta spomenutih u točkama 14. i 15. ove presude – sporazumi zaključeni s korisnicima br. 1 i 2 ipak jesu sadržavali opće uvjete kojima se krši članak 307. BGB-a.

18 Stranke iz glavnog postupka pojedinačno su podnijele žalbu protiv te presude Oberlandesgerichtu Düsseldorf (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu, Njemačka), sudu koji je uputio zahtjev. Taj je sud prihvatio žalbu udruge za zaštitu potrošača i odbio žalbu društva Vodafone uz obrazloženje da je poslovna praksa o kojoj je riječ u tužbi za prestanak povrede doista bila u suprotnosti s navedenim nacionalnim odredbama, tumačenima u kontekstu prava Unije.

19 Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) ukinuo je tu presudu i vratio predmet na odlučivanje sudu koji je uputio zahtjev, smatrajući da postoje činjenične okolnosti spora koje nisu bile dovoljno precizno utvrđene.

20 Odlučujući ponovno u tom sporu, sud koji je uputio zahtjev zaključuje da dodatak i dokument koje su potpisali korisnik br. 1 i korisnik br. 2 moraju stupiti na snagu i biti izvršeni na dan njihova potpisivanja.

21 Taj sud međutim postavlja pitanje tumačenja pojma „prvotno obvezujuće razdoblje“ iz članka 43.b prve rečenice TKG-a, čije je je značenje u Njemačkoj kontroverzno.

22 Prema prvom stajalištu, taj se pojam odnosi samo na prve ugovore sklopljene između korisnika i pružatelja komunikacijskih usluga. Dakle, vremensko ograničenje iz članka 30. stavka 5. Direktive o univerzalnoj usluzi ne bi se primjenjivalo na produljenja takvih ugovora, bilo prešutnih ili utvrđenih na temelju novog sporazuma između istih stranaka, i to neovisno o tome dovode li ta produljenja do izmjene ugovornih uvjeta.

23 Prema drugom stajalištu, koje zastupa sud koji je uputio zahtjev, pod pojmom „prvotno obvezujuće razdoblje“ trebalo bi shvatiti svako obvezujuće razdoblje, imajući u vidu da potrošač u svakom slučaju mora imati mogućnost okončati ugovor nakon isteka ugovornog razdoblja koji nije dulji od 24 mjeseca, predviđenog u Direktivi o univerzalnoj usluzi. U tom smislu, prvo, takvo bi tumačenje bilo u skladu s ciljem navedenim u uvodnoj izjavi 47. Direktive 2009/136 vezano uz davanje mogućnosti potrošaču da okonča ugovor nakon isteka razumnog minimalnog ugovornog razdoblja „[k]ako bi se u potpunosti iskoristila konkurentna okolina“. Drugo, tumačenje pojma „prvotno obvezujuće razdoblje“ poput onog koji se navodi u točki 22. ove presude značilo bi da ne postoje jasni zahtjevi u pogledu trajanja naknadnih ugovora sklopljenih između stranaka prvih ugovora. Treće, potonje tumačenje dovelo bi do razlikovanja između običnog produljenja ugovora i sklapanja novog ugovora koje podrazumijeva raskidanje ranijeg ugovora, što bi primjenu Direktive o univerzalnoj usluzi učinilo ovisnom o nacionalnim konceptima.

24 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, izostavljanje u članku 105. stavku 1. Direktive 2018/1972 riječi „prvotni“ iz članka 30. stavka 5. Direktive o univerzalnoj usluzi objašnjava se činjenicom da je pitanje automatskog produljivanja ugovora sklopljenih na određeno vrijeme sada uređeno u članku 105. stavku 3. te direktive.

25 U tim je okolnostima Oberlandesgericht Düsseldorf (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li pojam ‚prvotno obvezujuće razdoblje‘ [u smislu članka 30. stavka 5. Direktive o univerzalnoj usluzi] shvatiti tako da podrazumijeva samo ugovorno razdoblje iz prvotnog ugovora ili također i iz ugovora o produljenju koji se temelji na ažuriranim očitovanjima volje, a sklopljen je i izvršen puno prije isteka prvotnog ugovora, u slučaju kad su predmet tog ugovora [obveze] trgovca i korisnika koje su izmijenjene u odnosu na prvotni ugovor?“

O prethodnom pitanju

26 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u bitnome pita treba li članak 30. stavak 5. Direktive o univerzalnoj usluzi tumačiti na način da se pojam „prvotno obvezujuće razdoblje“ iz te odredbe odnosi ne samo na trajanje prvog ugovora sklopljenog između potrošača i pružatelja elektroničkih komunikacijskih usluga nego i na trajanje naknadnog ugovora sklopljenog između istih stranaka, tako da se tim naknadnim ugovorom ne može odrediti trajanje obveze dulje od 24 mjeseca, uključujući i ako je isti bio potpisan i izvršen prije isteka prvog ugovora.

27 Uvodno treba istaknuti da sud koji je uputio zahtjev smatra da se Direktiva o univerzalnoj usluzi, koja je u međuvremenu stavljena izvan snage i zamijenjena Direktivom 2018/1972, primjenjuje ratione temporis u sporu iz glavnog postupka. On u tom smislu posebno navodi da se, u skladu s nacionalnim pravom koje se primjenjuje u tom sporu, tužba poput one koju je podnio tužitelj iz glavnog postupka može prihvatiti samo ako je sporna poslovna praksa bila nezakonita u vrijeme nastanka činjenica na kojima se temelji takva tužba. Međutim, u konkretnom slučaju te su činjenice nastale prije stupanja na snagu Direktive 2018/1972, pa poslovnu praksu o kojoj je riječ u glavnom postupku treba ocjenjivati u kontekstu Direktive o univerzalnoj usluzi.

28 S tim u vezi dovoljno je podsjetiti na to da su nacionalni sudovi jedini nadležni definirati činjenični i pravni kontekst u kojem postavljaju svoja pitanja (rješenje od 25. ožujka 2022., IP i dr. (Utvrđivanje točnosti činjenica u glavnom postupku), C-609/21, EU:C:2022:232, t. 21. i navedena sudska praksa). Kada je riječ o tumačenju odredaba koje pripadaju nacionalnom pravnom sustavu, Sud je načelno dužan držati se ocjena sadržanih u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku. Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi, Sud nije nadležan za tumačenje nacionalnog prava države članice (presuda od 5. prosinca 2023., Deutsche Wohnen, C-807/21, EU:C:2023:950, t. 36. i navedena sudska praksa).

29 Imajući u vidu navedena razmatranja, valja protumačiti članak 30. stavak 5. Direktive o univerzalnoj usluzi.

30 U tom smislu, kao prvo, kada je riječ o tekstu te odredbe, treba istaknuti da se iz njezinih verzija na španjolskom, njemačkom, grčkom, engleskom i francuskom jeziku može zaključiti da pridjev „prvotni“ (francuski: „initiale“), koji se [na tom jeziku] navodi u ženskom rodu, ne označava „ugovore“ (francuski: „contrats“) ili „obvezu“ (francuski: „engagement“) već „obvezujuće razdoblje“ (francuski: „durée d’engagement“), što bi značilo da namjera zakonodavca Unije nije bila pravljenje razlike između prvih ugovora i naknadnih ugovora sklopljenih između istih stranaka. Međutim, druge jezične verzije te odredbe, kao što su verzije na talijanskom i portugalskom jeziku, mogu se tumačiti na način da im nije namjera propisivanje zahtjeva trajanja obveze koje ne smije prelaziti 24 mjeseca samo kada je riječ o „prvotnoj obvezi“, odnosno u osnovi o prvom ugovoru koji su potpisale dotične stranke.

31 Međutim, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da odredbe prava Unije treba tumačiti i primjenjivati ujednačeno uzimajući u obzir verzije sastavljene na svim jezicima Unije, a u slučaju neslaganja između tih različitih verzija predmetnu odredbu treba tumačiti s obzirom na opću strukturu i cilj propisa kojeg je ona dio (presuda od 17. siječnja 2023., Španjolska/Komisija, C-632/20 P, EU:C:2023:28, t. 42. i navedena sudska praksa).

32 U tom smislu treba istaknuti, kao drugo, da tumačenje članka 30. stavka 5. Direktive o univerzalnoj usluzi prema kojem ne može postojati razlika između prvog ugovora i naknadnog ugovora sklopljenog između istih stranaka, jest u skladu s ciljem te direktive.

33 Naime, kao što proizlazi iz samog naslova članka 30. Direktive o univerzalnoj usluzi i iz uvodne izjave 47. Direktive 2019/136, glavni cilj tog članka 30. jest da se potrošačima olakša informirana promjena pružatelja usluga, kada je to u njihovu interesu, kako bi svojim potrošačima omogućili da u potpunosti iskoriste konkurentsko okruženje. Međutim, tumačenje navedenog članka 30. na način da se izraz „prvotno obvezujuće razdoblje“ odnosi samo na obvezujuće razdoblje prvih ugovora sklopljenih između dotičnih stranaka, a ne na obvezujuće razdoblje naknadnih ugovora sklopljenih između istih stranaka, imalo bi za posljedicu da bi se time otežala, potencijalno i tijekom duljih vremenskih razdoblja, mogućnost da navedeni potrošači promijene pružatelja usluga te bi im se samim time eventualno oduzela mogućnost da u potpunosti iskoriste tržišno natjecanje u dotičnom području.

34 Konkretno, s jedne strane, iako se doista može zaključiti da odlučujući ponovno ugovoriti obvezu s istim pružateljem usluga potrošač pokazuje da u njega ima povjerenje, to ipak ne bi smjelo, imajući u vidu spomenuti cilj, dovesti do toga da navedenog potrošača spriječi da promijeni pružatelja usluga ako naiđe na povoljniju ponudu.

35 S druge strane, iz uvodnih izjava 2. i 30. Direktive o univerzalnoj usluzi u osnovi proizlazi da je zaštita potrošača jedan od ciljeva utvrđenih tom direktivom. Međutim, iako je točno da potrošač u slučaju kad odlučuje ponovno preuzeti obvezu s istim pružateljem usluga nakon isteka prvog ugovornog razdoblja ima određeno iskustvo s poslovnim praksama svojeg suugovaratelja, ostaje činjenica da se to iskustvo može pokazati irelevantnim ako nova ugovorna obveza podrazumijeva, s jedne i s druge strane, usluge koje su drugačije prirode od usluga na koje se odnosi prvi ugovor. Dakle, razina zaštite koju potrošač mora ostvarivati ne može biti niža u slučaju kada pristaje na izmjene ugovora sklopljenog s pružateljem usluga nego kada takvim ugovorom prvi put preuzima obvezu s novim pružateljem usluga.

36 To je tim više tako kada, kao što je to u slučaju iz glavnog predmeta, naknadni ugovor sklopljen između dotičnih stranaka sadržava izmjene koje se tiču bitnih odredbi prvog ugovora sklopljenog među tim strankama, kao što su odredbe o određivanju cijena, sadržaju ili prirodi predmetnih usluga.

37 Naravno, kao što je vidljivo iz uvodne izjave 47. Direktive 2009/136, uklanjanje svih pravnih, tehničkih ili praktičnih prepreka koje bi potrošačima mogle otežati promjenu pružatelja usluga ne smije ići tako daleko da se sprečava utvrđivanje razumnih minimalnih ugovornih razdoblja u ugovorima koji se sklapaju s tim pružateljima. Međutim, tumačenje članka 30. stavka 5. Direktive 2002/22 na način da pružatelj usluga može ugovaranjem nove obveze s jednim od svojih pretplatnika odrediti trajanje koje je dulje od maksimalnog trajanja obveze utvrđenog u toj odredbi, ne može se smatrati spojivim s ciljevima koje je zakonodavac Unije imao na umu kada je u toj odredbi utvrdio vremensko ograničenje koje se ne smije prekoračiti.

38 Slijedom svih navedenih razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 30. stavak 5. Direktive o univerzalnoj usluzi treba tumačiti na način da se pojam „prvotno obvezujuće razdoblje“ iz te odredbe odnosi ne samo na trajanje prvog ugovora sklopljenog između potrošača i pružatelja elektroničkih komunikacijskih usluga nego i na trajanje naknadnog ugovora sklopljenog između istih stranaka, tako da se tim naknadnim ugovorom ne može odrediti trajanje obveze dulje od 24 mjeseca, uključujući i ako je isti bio potpisan i izvršen prije isteka prvog ugovora.

Troškovi

39 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članak 30. stavak 5. Direktive 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi), kako je izmijenjena Direktivom 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009.,

treba tumačiti na način da se:

pojam „prvotno obvezujuće razdoblje“ iz te odredbe odnosi ne samo na trajanje prvog ugovora sklopljenog između potrošača i pružatelja elektroničkih komunikacijskih usluga nego i na trajanje naknadnog ugovora sklopljenog između istih stranaka, tako da se tim naknadnim ugovorom ne može odrediti trajanje obveze dulje od 24 mjeseca, uključujući i ako je isti bio potpisan i izvršen prije isteka prvog ugovora.

Potpisi